

ubføre deres Embeder paa hans Ansøgning og Tilsvær, og Kapellanerne pro loco ikke have Ret til at modtage Børn til Konfirmationsundervisning, hvilket kun Sognepræsten kan gjøre. Det er vel af den Grund, at Rettigheden til at udstede disse Attester er indskrænket til Sognepræsten og de residierende Kapellaner. Naar Sognepræsten har faaet Tilladelse til at lade sit Embede bestyre af en personel Kapellan, følger det af sig selv, at den personelle Kapellan i Overensstemmelse med Sognepræsten kan give den Attest, der attraaes. Jeg finder Intet at indvende mod den Frihed, der ved § 1 er tilfattet; man har jo i det andet Thing hørt, at der er dem, der sætte stor Pris paa den, og jeg finder, at § 1 er affattet med Maadehold. Derimod har jeg ikke ubetydelige Betænkkeligheder ved den anden Paragraf; dog ikke i den Grad, at jeg ganske skulde fraraade den, men jeg vilde ønske, at der maatte foretages vigtige Endringer med Hensyn til den. Naar det af en æret Taler, som sidder ligeoverfor mig (Frølund), er blevet sagt, at Friheden indskrænkes ved denne Paragraf — saaledes har jeg forstaaet ham —, da det før har staaet Forældrene ganske frit at tage Hvemsomhelst de vilde til at undervise deres Børn, saa maa jeg gjøre opmærksom paa, at der her ikke er Tale om private Lærere, ved hvem Forældrene lade deres Børn undervise, indtil det ved næste Halvaars-Examen kan kendes, om denne Underviisning har været tilstrækkelig eller ei, men der er Tale om Personer, der oprette private Skoler og aabne disse for alle de Børn, der rundt omkring fra ville strømme sammen til dem, som altsaa deraf gjøre sig en Næringsvei, men det har ikke forhen været tilladt Hvemsomhelst at aabne saadanne Skoler. Der krævedes en vis Examen for at faae Tilladelse til at aabne en saadan Skole. Nu gaaer dette Lovforslag ud fra den Betræbelse, at det skulde blive langt lettere at oprette saadanne Skoler, at de saa meget som muligt skulde undbrages Statens Tilfyn, og at det saa meget som muligt skulde komme an paa Forældrene alene og den private Skolebestyrer, til hvem besluttede sig, hvori og hvorledes Børnene bleve underviste; men jeg troer ikke, at man bør udstrække denne Frihed saa overordentlig vidt, som det isølge dette

Lovforslag vil blive Tilfældet; thi Staten beholder dog altid en faare høi og vigtig Pligt, den: at vaage over, at dens tilkommende Borgere erholde idetmindste et vist Lavmaal af Kundskaber, uden hvilket man ikke tilstrækkelig vil kunne opfylde sine borgerlige Pligter og benytte sine borgerlige Rettigheder i en civiliseret Stat. Der er et vist Lavmaal af Kundskaber, siger jeg, som en civiliseret Stat maa fordrø, at alle dens tilkommende Borgere faae Leilighed til at blive gjorte deelagtige i, medens de ere Børn, forsaavidt de ikke ganske mangle Coner dertil. For at nu denne Statens Forpligtelse kan blive fyldestgjort, har den gjort store Anstrengelser med Hensyn til Lærernes hensigtsmæssige Dannelse og Skolers Oprettelse, og med det Samme har den paa lagt Forældrene den Pligt: at holde deres Børn til Skolen; men nu vil man her gjøre et Tilbagestrid; man vil lægge Bestemmelsen af, hvilke Personer der ere duelige til at aabne Skoler, hen til Sogneforstanderskaberne. Der er over tusind Sogneforstanderskaber her i Landet, og disse kunne jo have meget forskellige Meninger om, hvilken Duelighed der behøves til at kunne holde Skole, og nogle kunne stille deres Fordringer overordentlig lavt i saa Henseende. Saa snart et Sogneforstanderskab har anerkjendt den og den Person for duelig nok til at holde Skole, kunne, naar denne Lov er udkommen, de høiere Myndigheder ikke gjøre noget Indgreb deri. Det er kun, naar Sogneforstanderskabet ikke vil anerkjende Personen for duelig, at Sagen indstilles til Skoledirektionen og eventuelt til Ministeriet. Men naar Sogneforstanderskabet anerkjender Personen for duelig, kunne de høiere Myndigheder ikke gribe ind. Nu kan Følgen deraf blive, at naar i et Sogn paa Grund af det stigende Børneantal en ny Skole skulde oprettes, kunde et meget sparsommeligt Sogneforstanderskab sige: Nei, den Bekostning ville vi undgaae, vi ville i de to Landsbyer f. Ex., som have gjort, at Skolen er bleven overtalig, antage i hver af dem en eller anden Person, en Haandværker, som vi ville anerkjende for at være duelig nok til at give Børnene Underviisning. Om den samme Slags Personer, som man hidtil undertiden har valgt til at undervise i en Bogeskoole, indtil Børnene